Gépi tanulás KNIME környezetben: példák a gyógyszer- és anyagtudomány területéről

Bajusz-Rácz Anita

HUN-REN TTK Anyag- és Környezetkémiai Intézet

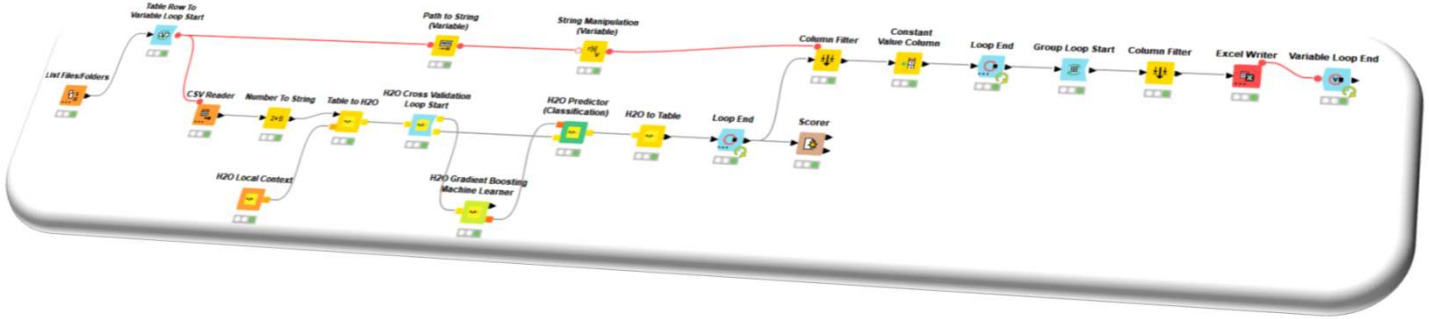

Occam borotvája vagy gépi tanulás Workshop, Szeged, 2024. március 8.

Bevezetés

- Honnan indultam? Hova érkeztem?

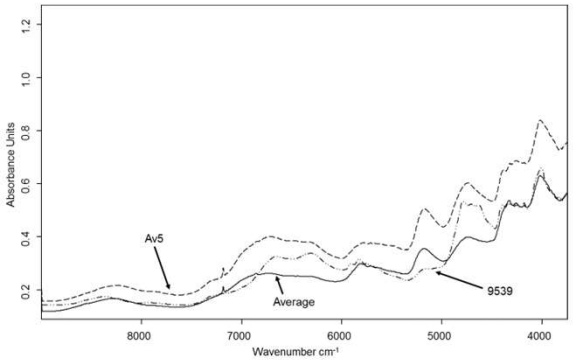

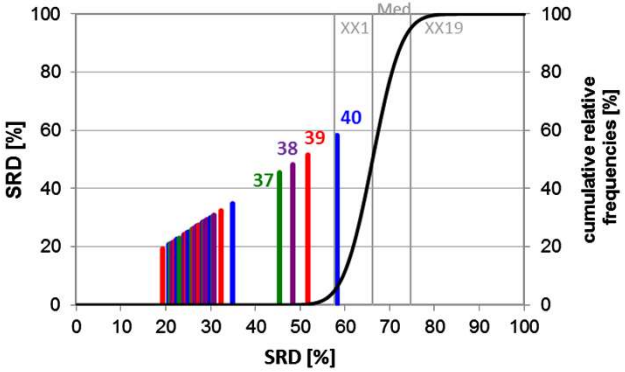

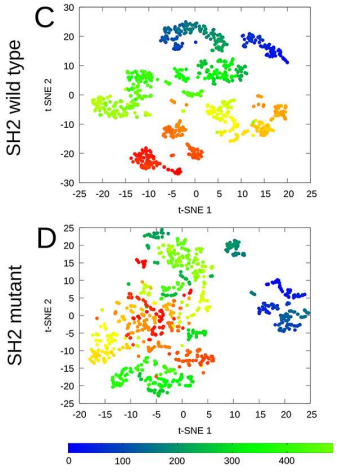

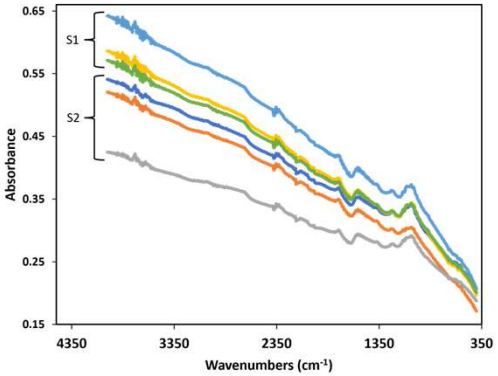

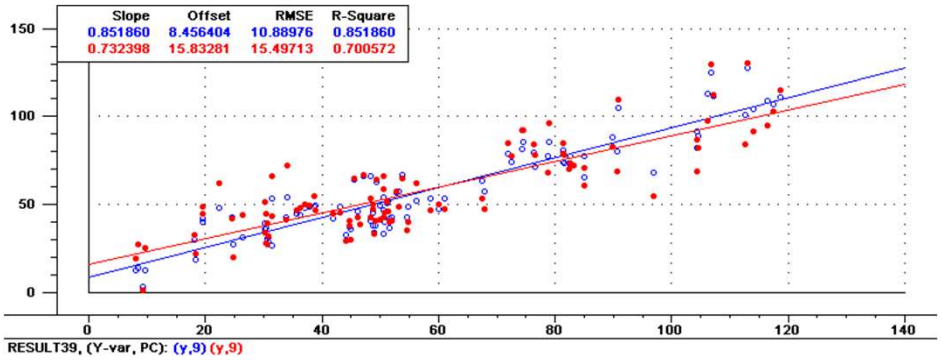

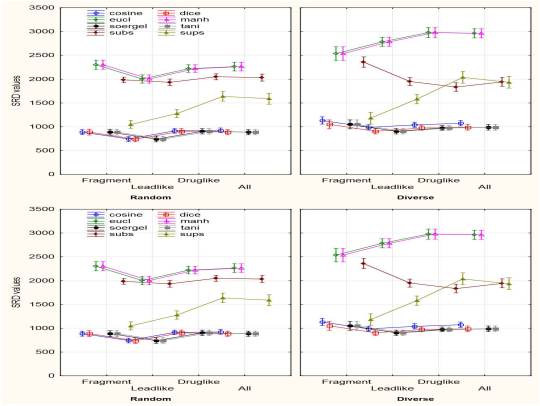

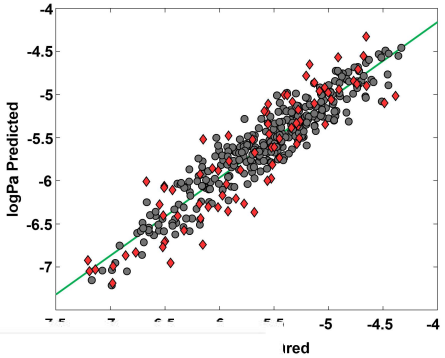

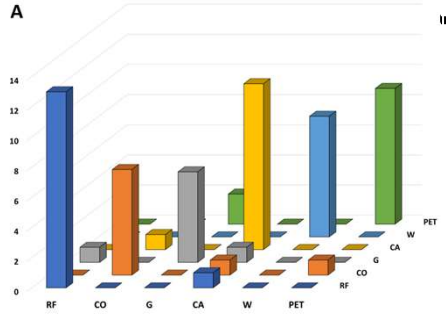

Klasszikus → ML

Miért éppen KNIME?

- Egyre nagyobb igény az ML módszerek használatára
- KNIME: híd a klasszikus statisztikai szoftverek és a programozás világa között
- Egyszerű használat – GUI és drag-and-drop mechanizmus
- Kiterjeszthetőség: Integrálható eszközök és algoritmusok más szoftverkörnyezetből (R, Python, Java, Weka stb.)
- Ingyenesen elérhető
- Közösségi támogatás

Miért a gyógyszerkutatás és miért az anyagtudomány?

- „Témát lehet adni és kapni. A téma adódik. Kialakulhat. Létrejöhet és beindulhat. A témával kapcsolatban minden mozgásforma lehetséges, csak éppen a választás lehetősége kizárt.”

(Ezésez Géza karrierje)

- A gyógyszerkutatás – választás
- Az anyagtudomány – létrejött
- Gyógyszerkutatás: QSAR, reakció tervezés stb. – több évtizedes hagyomány
- Anyagtudomány: feltörekvő trend

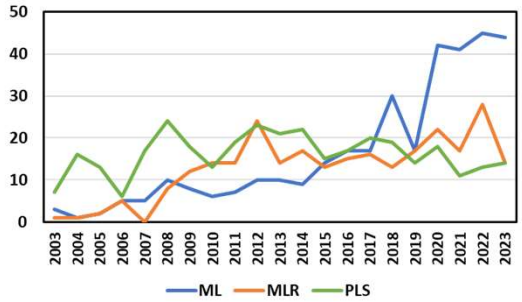

„machine learning”/”pls”/”mlr” AND „qsar” AND „drug design”

nature reviews drug discover

Explore content About the journal Publis

nature > nature reviews drug discovery > review artic

Review Article | Published: 11 April 2019

Applications of machine lear development

Jessica Vamathevan, Dominic Clark, Paul Czodrowski, Ian Dunham, Edgardo Ferran, George Lee, Bin Li, Anant Madabhushi, Parantu Shah, Michaela Spitzer & Shanrong Zhao

nature materials

Explore content About the journal Publish with us

nature > nature materials > perspectives > article

Perspective | Published: 18 April 2019

Exploiting machine learning for e discovery and development

Sean Ekins, Ana C. Puhl, Kimberley M. Zorn, Thomas R. Lane, Hickey & Alex M. Clark

nature > npj computational materials > review articles > article

Review Article | Open access | Published: 08 August 2019

Recent advances and applications of machine learning in solid-state materials science

Review Article | Open access | Published: 05 April 2022

Recent advances and applications of deep learning methods in materials science

Kamal Choudhary, Brian DeCost, Chi Chen, Anubhav Jain, Francesca Tavazza, Ryan Cohn, Cheol Woo Park, Alok Choudhary, Ankit Agrawal, Simon J. L. Billinge, Elizabeth Holm, Shyue Ping Ong & Chris Wolverton

npj Computational Materials **8**, Article number: 59 (2022) | Cite this article

Machine learning – Gépi tanulás osztályozási és regressziós feladatokra

- A méret a lényeg?
  - Regresszió: igen, Klasszifikáció: nem feltétlen
- Linearitás vs. nemlinearitás
- Üres cellák?
- Dimenziók száma, dimenzió redukció
- Modell validálás és teljesítmény értékelés
  - Túlillesztett modell kiszűrése
- Leggyakrabban használt algoritmusok: ANN, Fa-alapú (XGBoost, Random forest), SVM

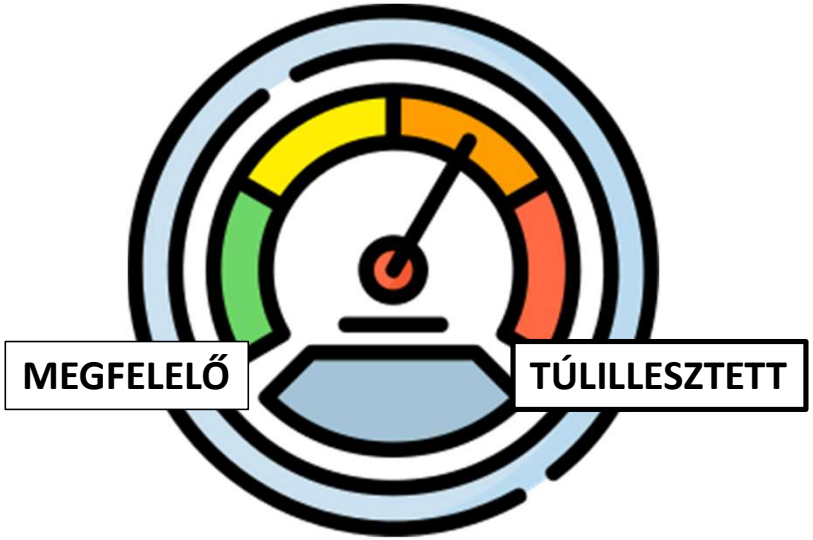

A KNIME szoftverkörnyezet

- KNIME: drag-and-drop alapú programozás
- Definíciók: Workspace, workflow, node
- A vonalak jelentik a kapcsolatot az egységek között (adatáramlás)
- Node repository
- Explorer
- Node description
- Console

vs.

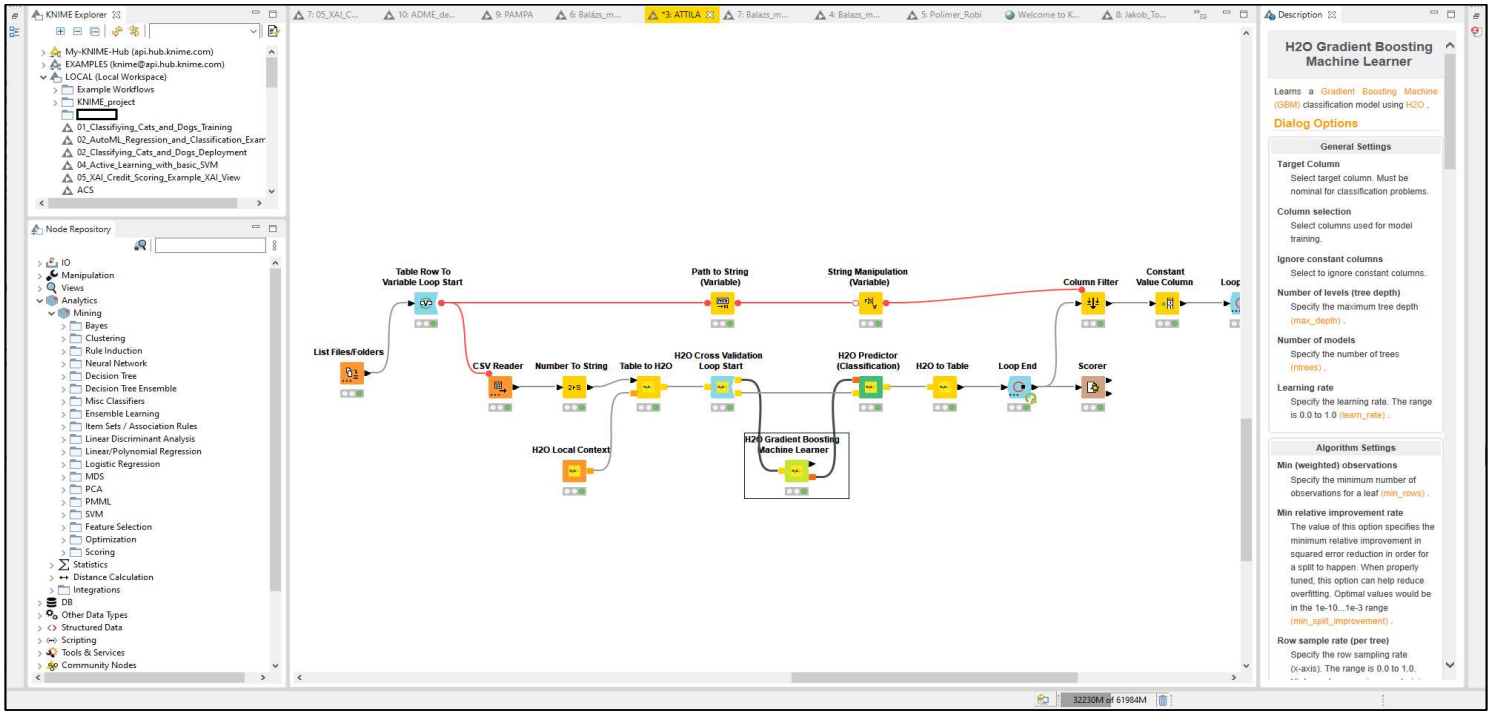

Legfontosabb Node egységek - adatelőkezelés

- Filterelés, szelektálás, vágás, módosítás

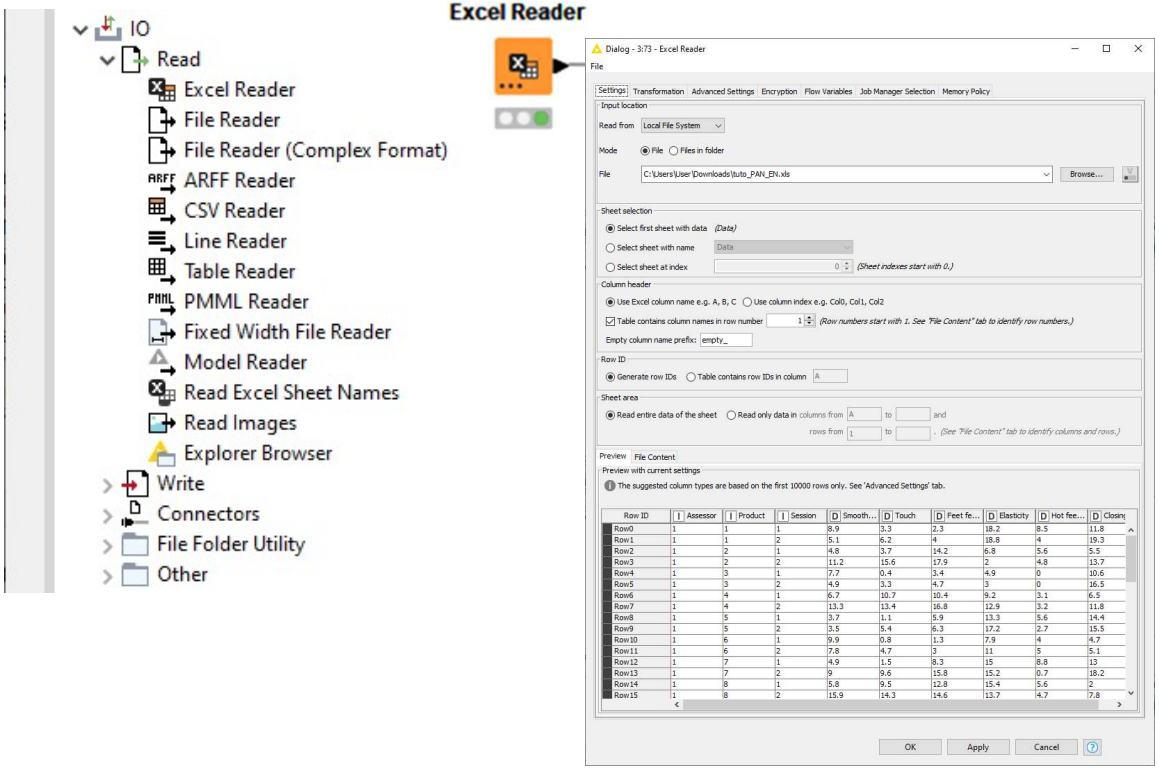

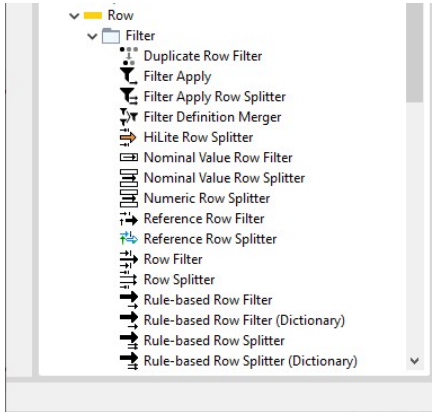

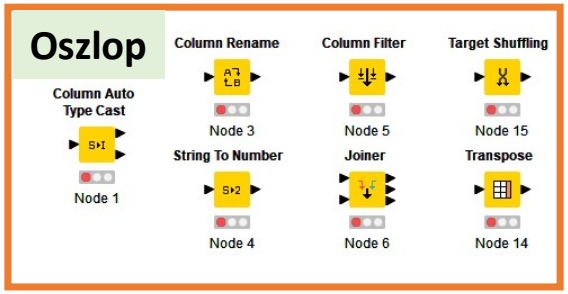

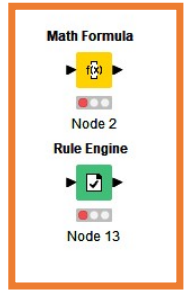

Matematikai műveletek

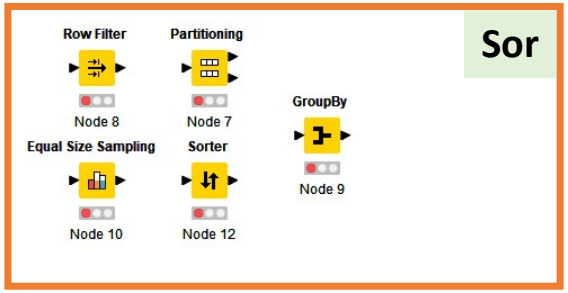

Legfontosabb Node egységek - Modellezés

- Beépített egység csomagok

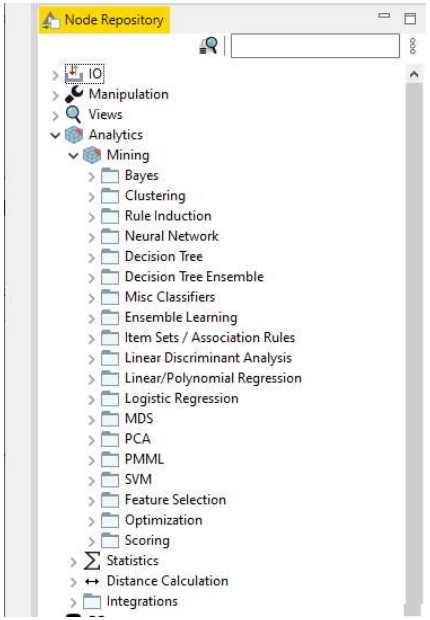

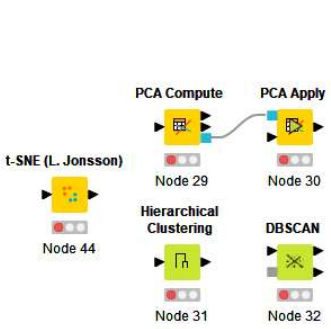

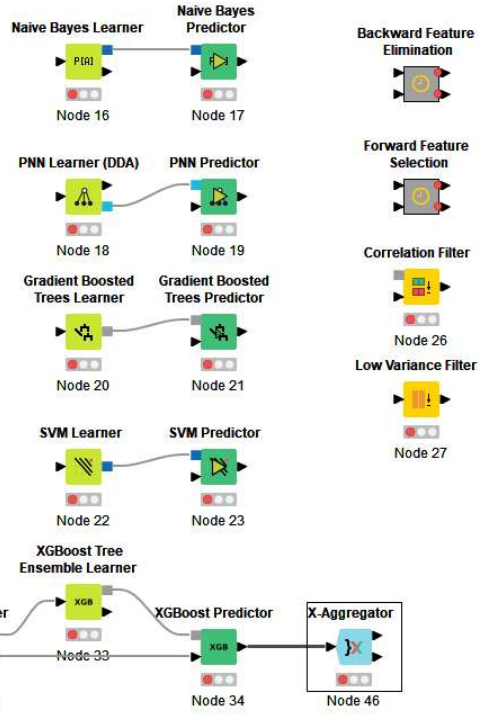

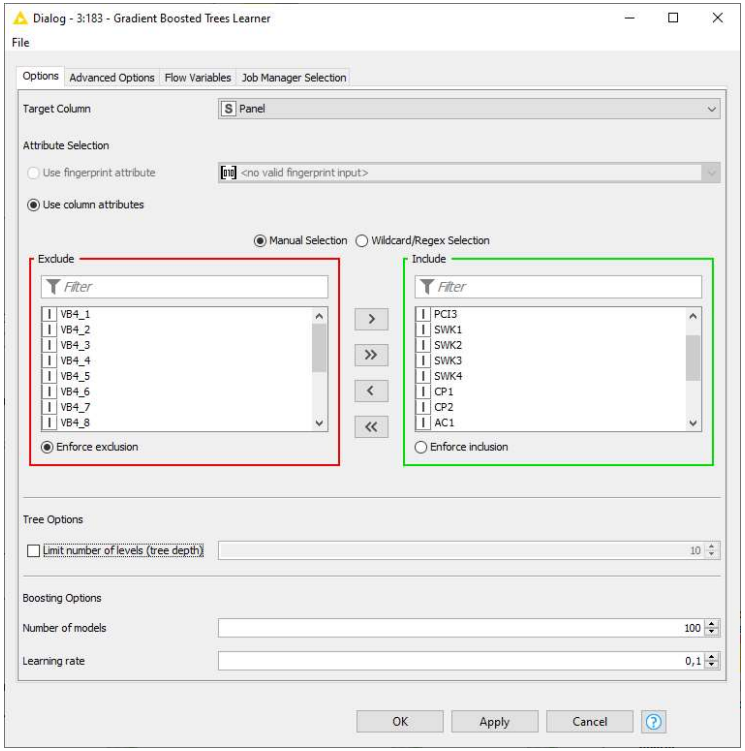

Legfontosabb Node egységek - Kiértékelés

- Teljesítmény paraméterek, valószínűségi értékek transzformálása, vizualizáció, exportálás

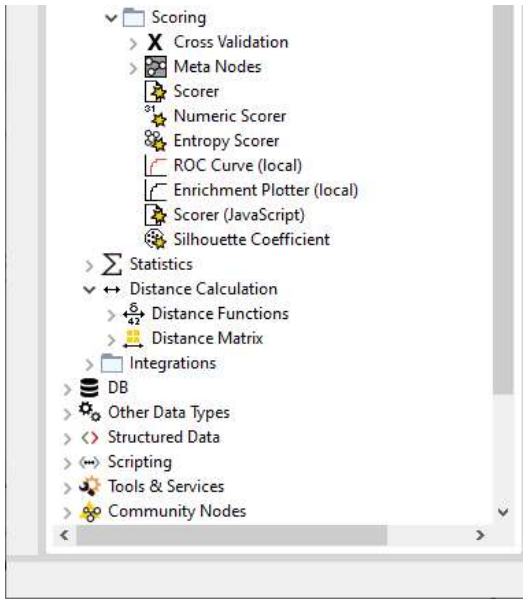

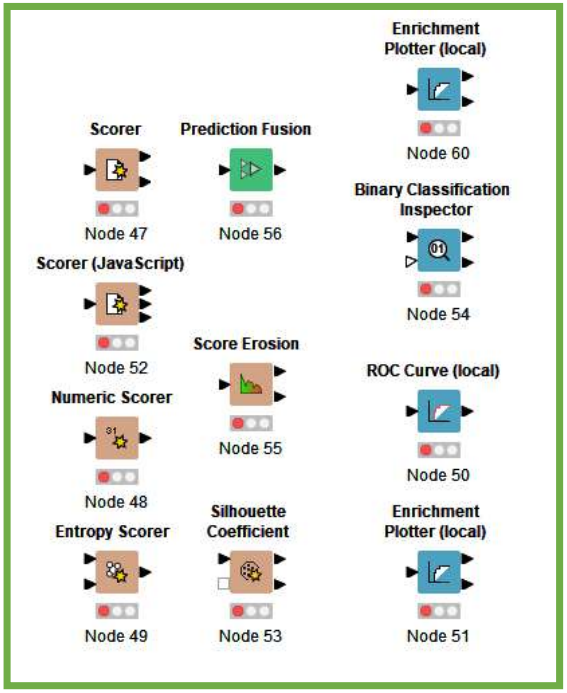

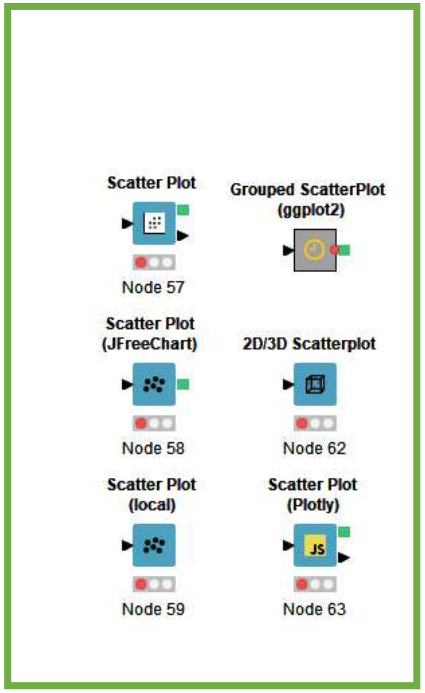

KNIME a gyógyszerkutatásban (QSAR/QSPR) - adatelőkészítés, adat generálás

- Gyógyszerkutatásban, keminformatikában használható node-ok
- Közösségi (Community) node csomagok

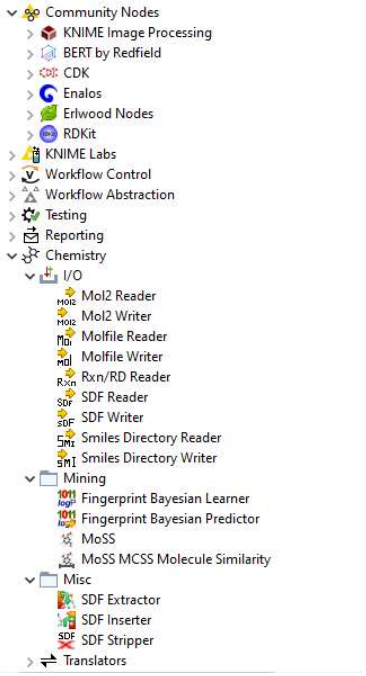

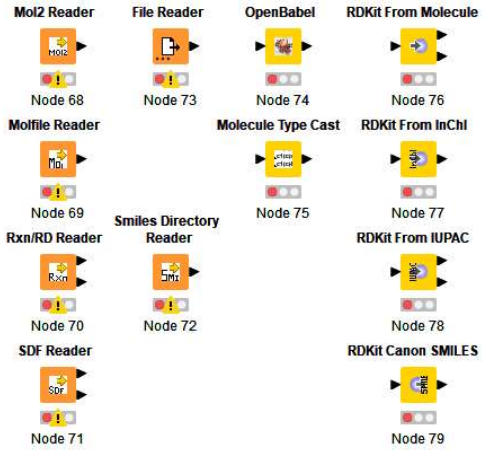

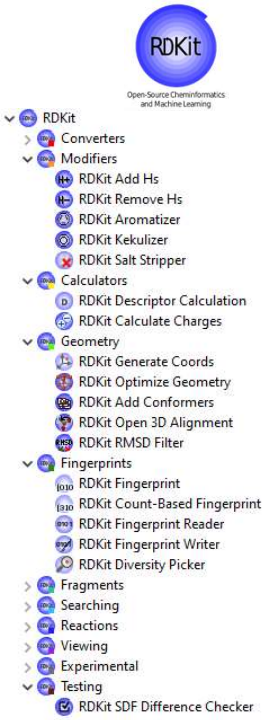

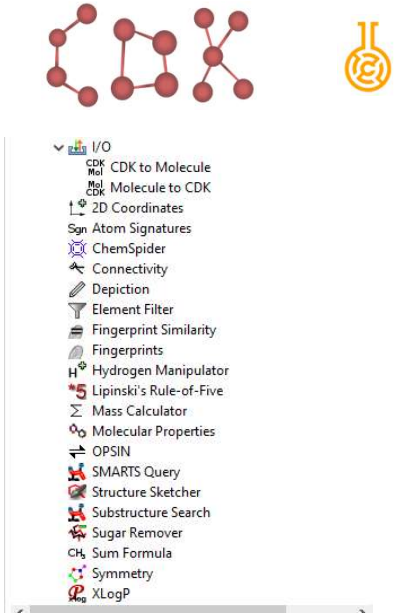

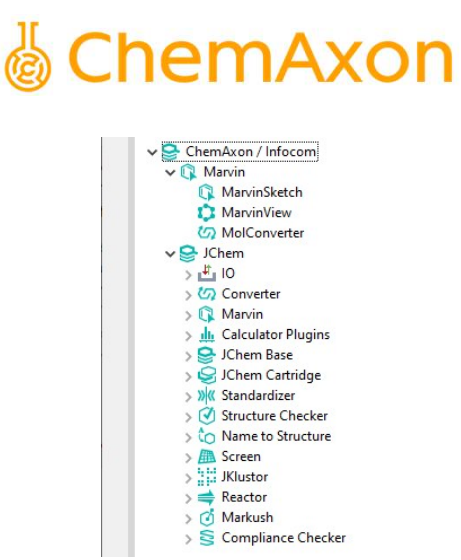

ADME modellezés KNIME környezetben

- Cytochrome P450 (CYP) 2C9 izoenzimjén való aktivitás
- 45000 különböző molekula
- XGBoost, RPropMLP algoritmus
- 1D,2D,3D deszkriptorok, ECFP + Farmakofór ujjlenyomatok, Kölcsönhatás ujjlenyomat + Dokkolás

ECFP+Farmakofór blokk, RPropMLP algoritmus

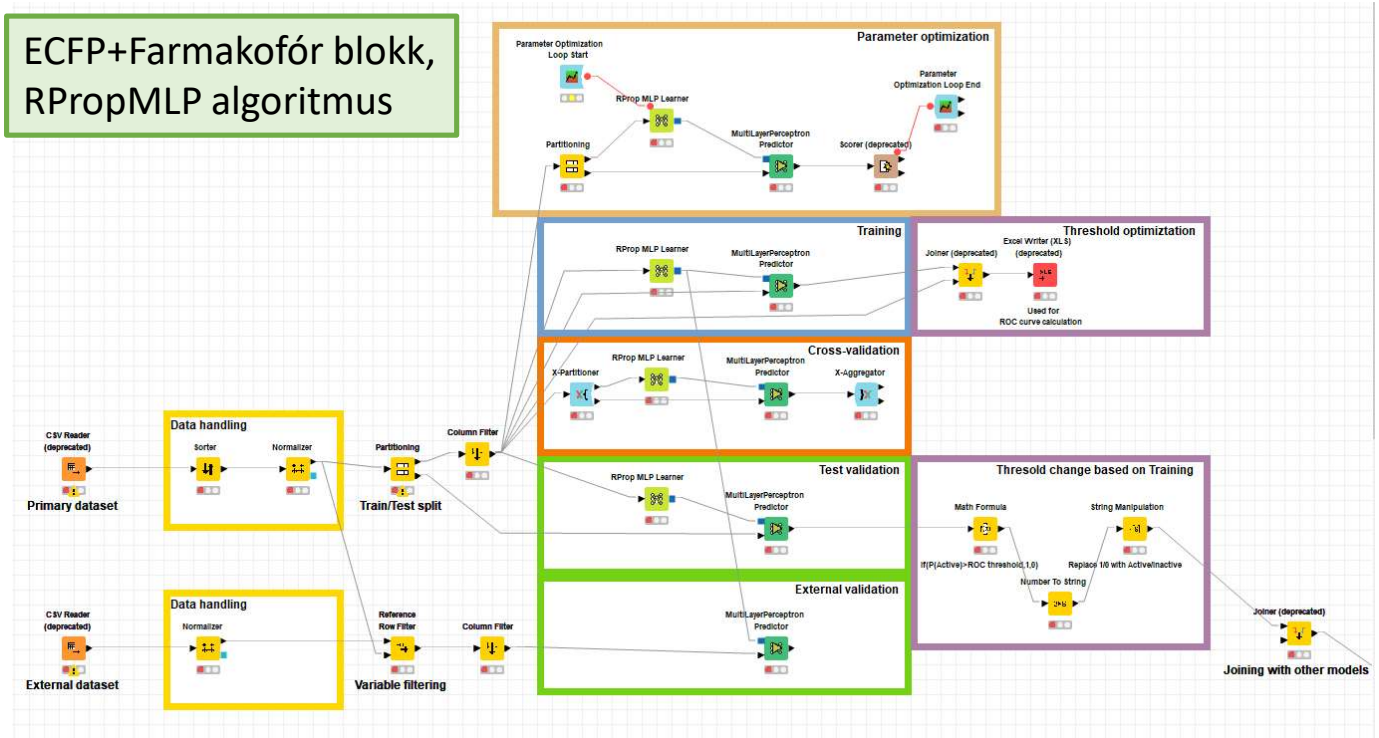

- Valószínűségi limitértékek optimálása
- Konszenzus voksolás a hat modell alapján
- AUC: 0.85 (Belső teszt), 0.84 (Külső teszt)

*Rácz, A., Keserű, G.M. Large-scale evaluation of cytochrome P450 2C9 mediated drug interaction potential with machine learning-based consensus modeling. J Comput Aided Mol Des **34**, 831–839 (2020). https://doi.org/10.1007/s10822-020-00308-y*

Automatizálhatósági lehetőségek

- Probléma specifikus loop egységek
- A loop start – loop end node-ok
- Paraméter optimálás
- Iteratív modell futtatások

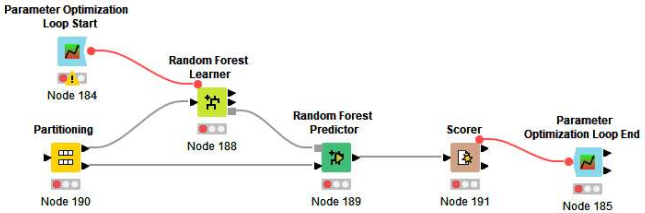

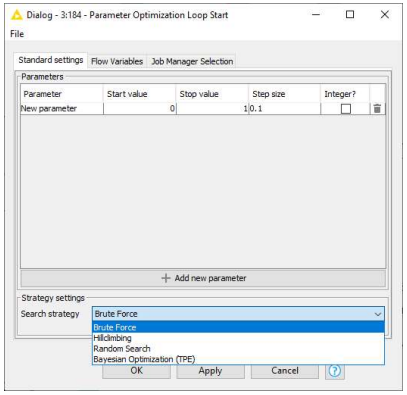

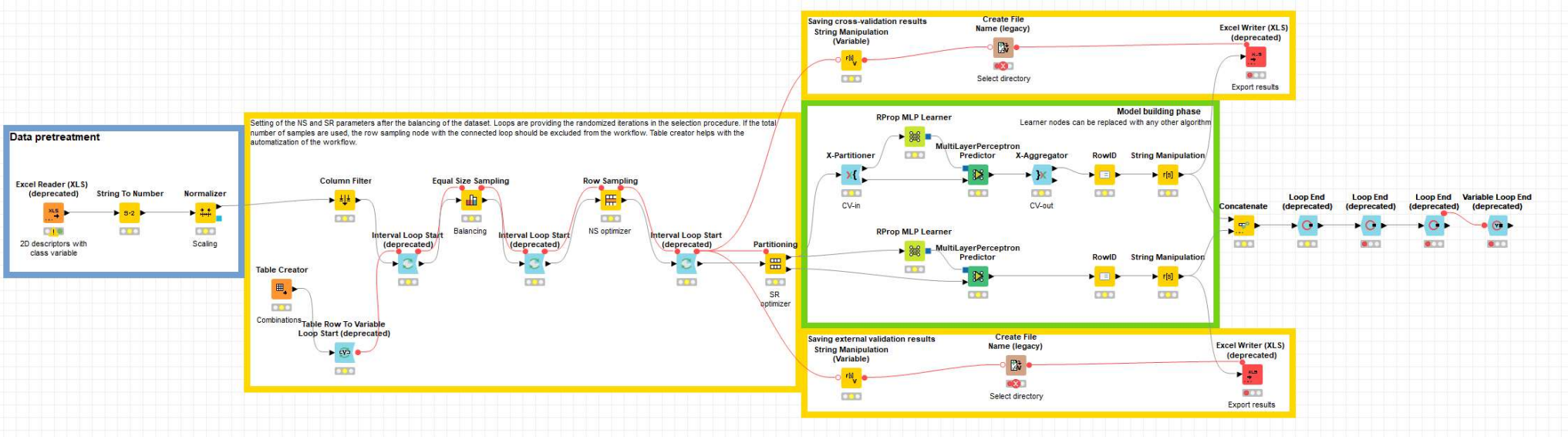

Rácz, A.; Bajusz, D.; Héberger, K. Effect of Dataset Size and Train/Test Split Ratios in QSAR/QSPR Multiclass Classification. Molecules ***2021****, 26, 1111. https://doi.org/10.3390/molecules26041111*

Anyagtudomány és spektrumok KNIME környezetben

- **Osztályozás**
  - Polietilén minták osztályozása adalékanyag szerint
  - Szén nanostruktúrák osztályozása a kiindulási alapanyag szempontjából
- **Regresszió**
  - Polimer minták merevségének meghatározása
- Spektrum adatelőkezelés: előzetesen kivitelezhető
- Outlier szelekció csak numerikus szinten elérhető
- Modellezés: beépített egységek mellett – Keras, Sklearn, R stb. csomagok

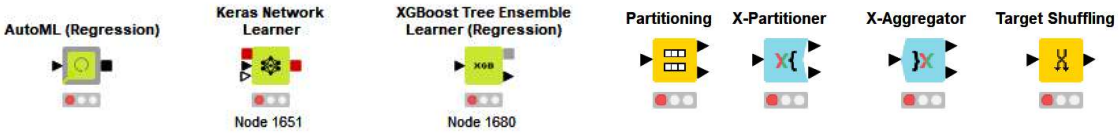

Osztályozás

Szén nanostruktúrák kiindulási alapanyag szerinti osztályozása

- 62 minta
- ATR-IR spektrum (1867 változó) – alapvonal korrekció + deriválás + SNV
- 6 csoport

Polietilén minták adalékanyag szerinti osztályozása

- 36 minta
- ATR-IR spektrum (3733 változó) – standardizálás
- 4 csoport

- **Szén nanostruktúrák kiindulási alapanyag szerinti osztályozása**
  - SVM algoritmus
  - Double-CV iteratív módon
  - Permutációs teszt – túlillesztés elkerülése
  - BACC: 0.865 (CV)

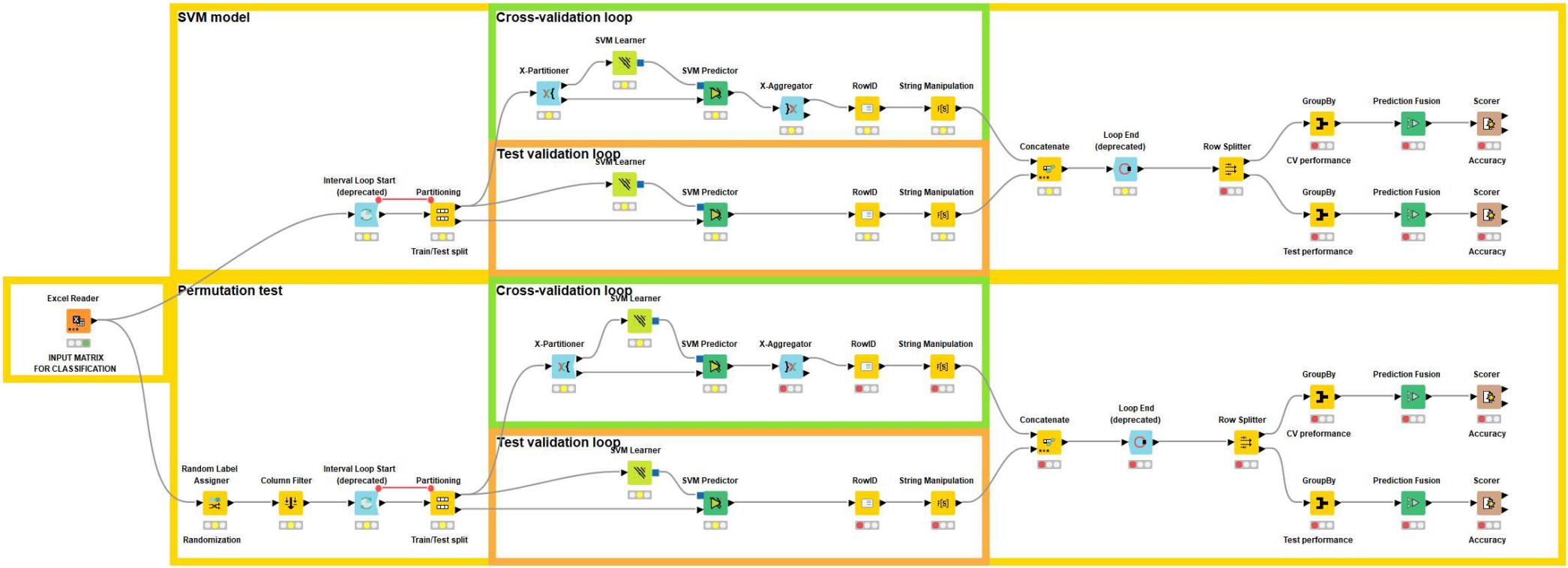

A Rácz, K László, S Klébert: Qualitative and quantitative chemometric modelling of nanostructured carbon samples based on infrared spectroscopy. Carbon, 2024

- **Polietilén minták adalékanyag szerinti osztályozása**
  - Genetikus algoritmus
  - Random Forest
  - 3-fold CV 10x iterációban
  - Permutációs teszt használata
  - BACC: 0.917

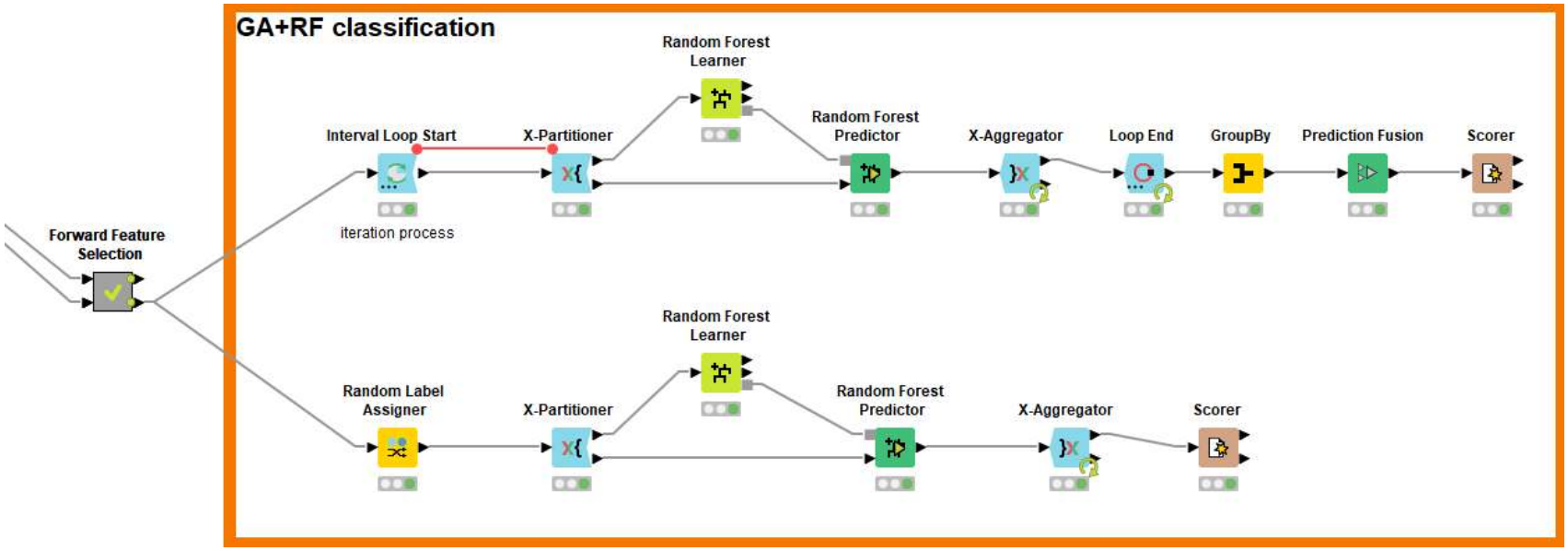

A Rácz, D Tátraaljai, S Klébert: Determination of melt flow index and polymer additives in polyethylene based on IR spectra and multivariate modeling. Materials Today Chemistry, 2023

Regressziós modell konszenzus értékeléssel

- Polimer minták merevségének predikciója
  - 195 minta ATR-IR spektruma
  - Y: merevség (modulus)
  - Spektrum előkezelés: Deriválás+SNV – 3451 változó

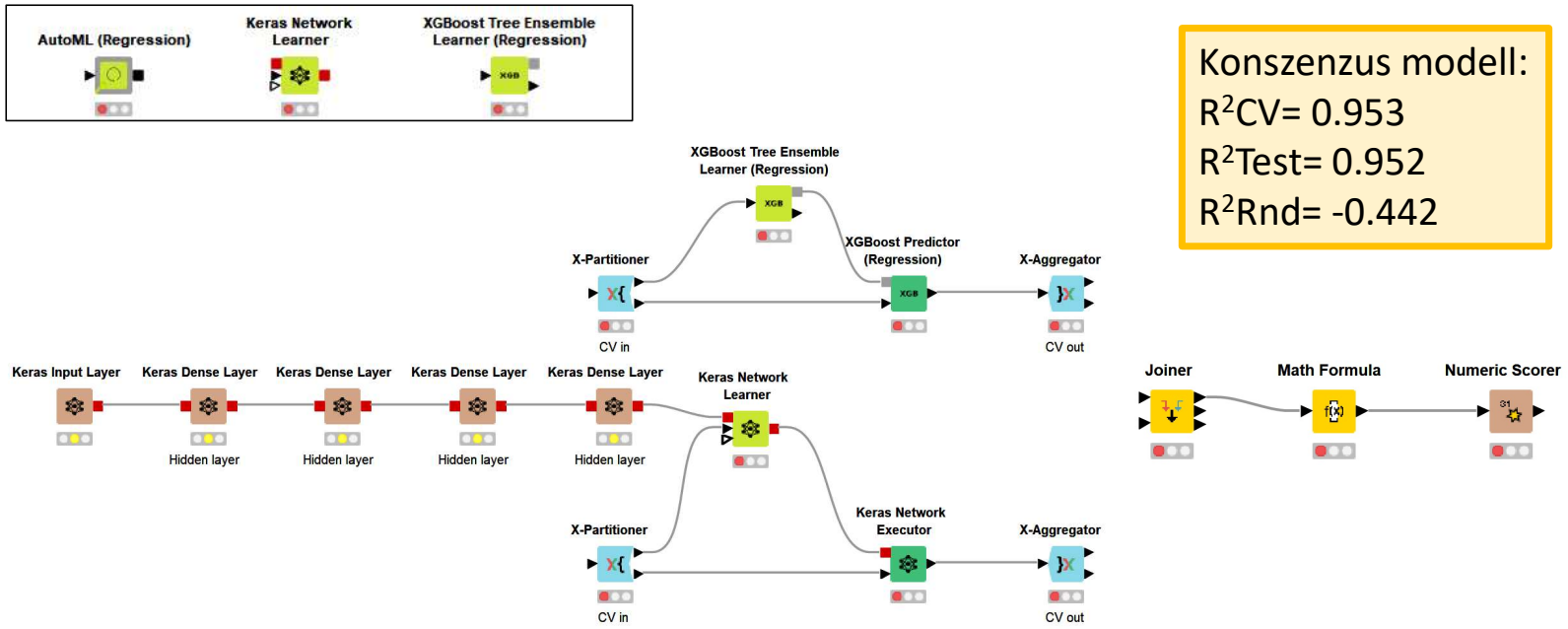

Konszenzus modell:
R^2CV= 0.953
R^2Test= 0.952
R^2Rnd= -0.442

KNIME workflow építése lépésről lépésre

- Az adat importálástól a modellezésig

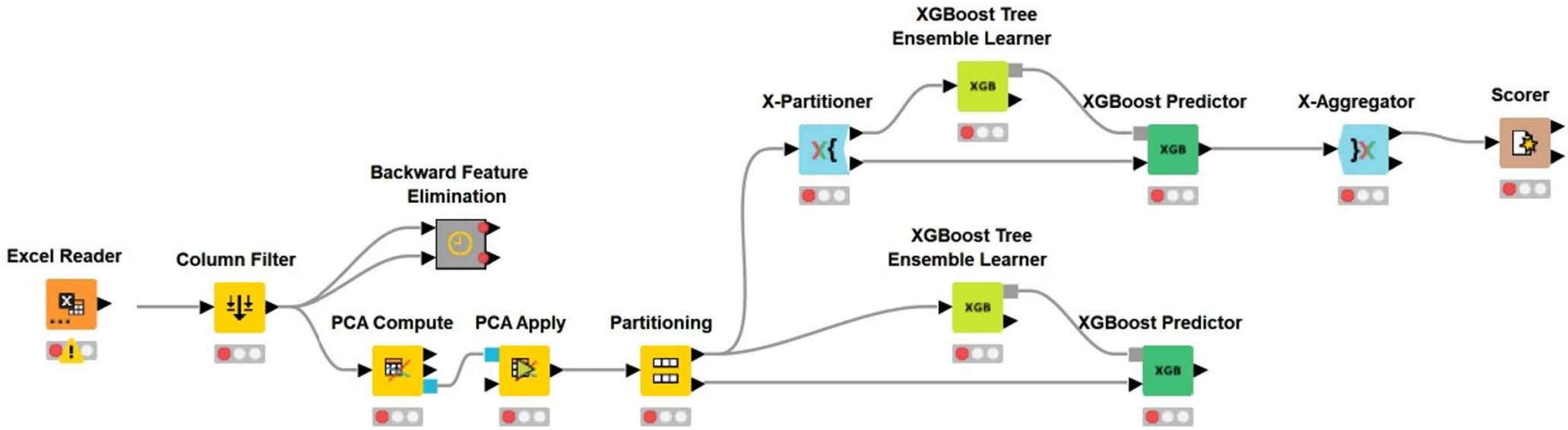

KNIME: kihívások és limitációk

- Bonyolult regressziós workflow-k
- Blokkonkénti változó szelekció hiánya
- Spektrum adatelőkezelés
- Memória/disc igényes
- Bonyolultan az egyszerűt
- Vizualizáció
- Batch processing vs. Real time analysis

Hasznos oldalak a KNIME használatához

- CheatSheets: https://www.knime.com/knimepress#cheat-sheets
- KNIME Hub, KNIME community forum, NodePit

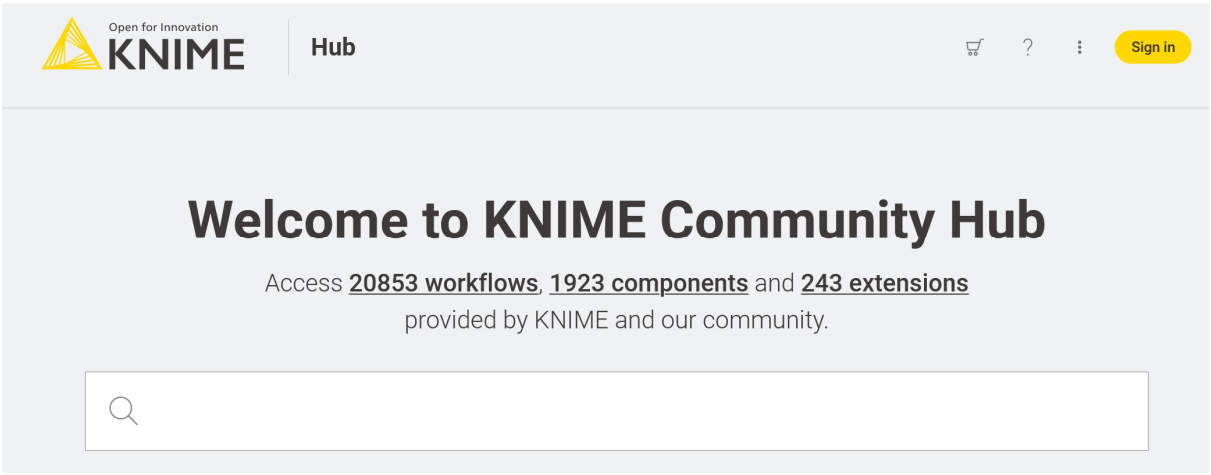

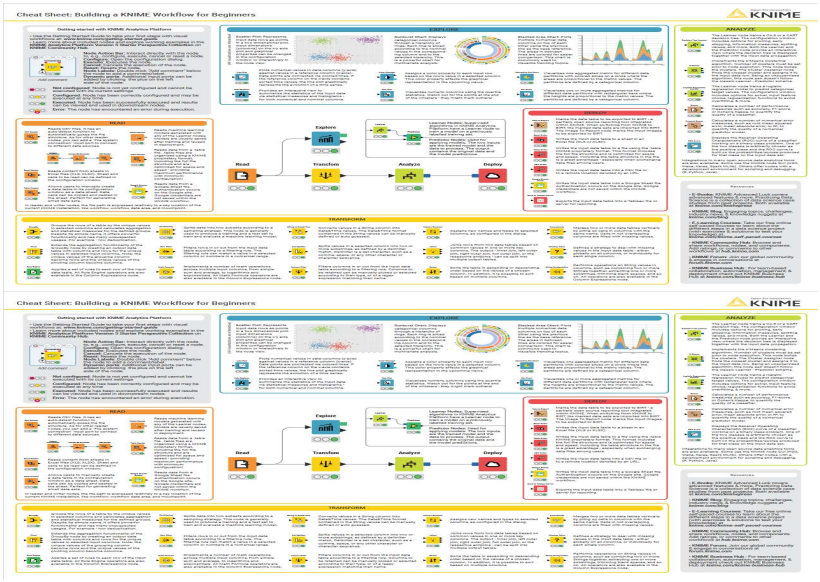

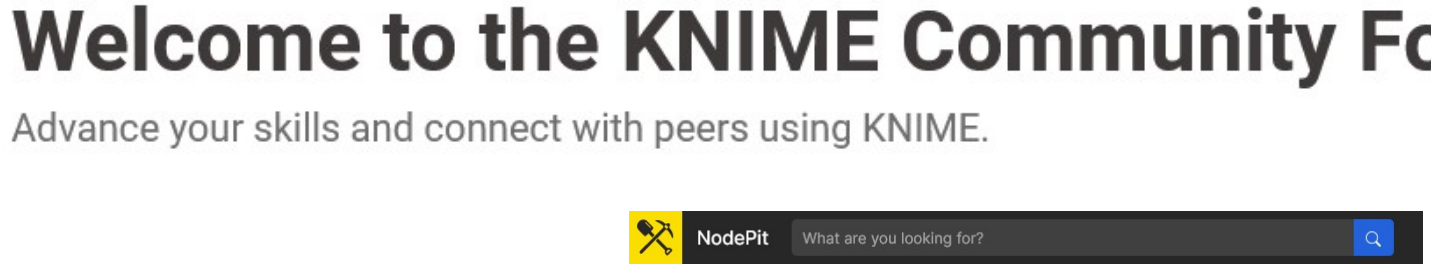

KNIME: jövőbeli lehetőségek

- Felhő alapú adatelemzés és modellezés
- Automatikus ML modellezés
- ML interpretációs lehetőségek
- Regressziós modellezés bővítése

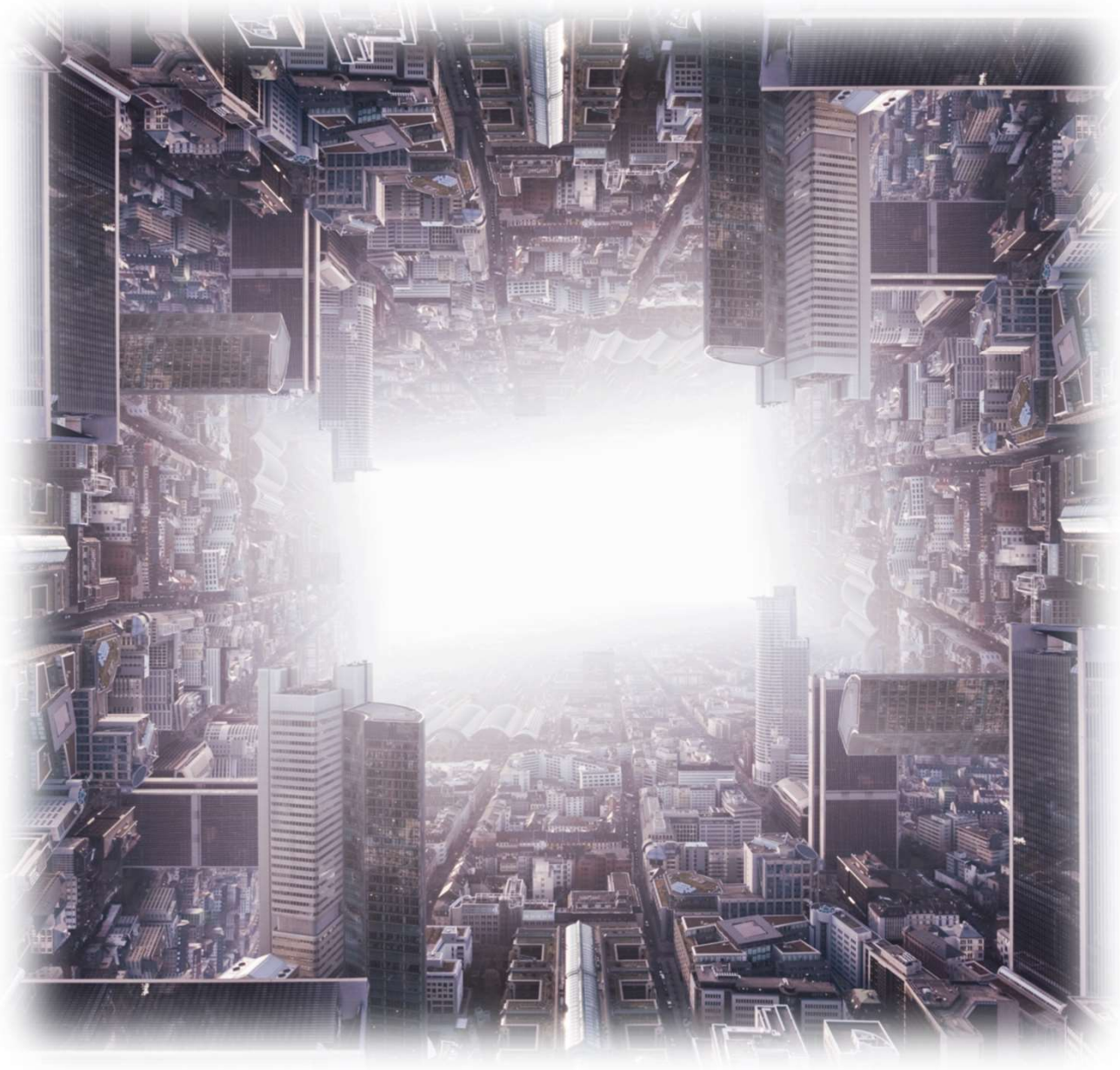

Összefoglalás

- Vizuális megjelenés = logikusabb, átláthatóbb a programot nem ismerő számára is
- Egyre több integráció, „community package”, ML algoritmus
- Nagyon jól használható keminformatikai és analitikai feladatokban
- Spektrum adatoknál „hybrid”-ként kezelhető
- Klasszifikációs algoritmusok száma végtelen
- A határait csak a számítógépes erőforrás jelenti

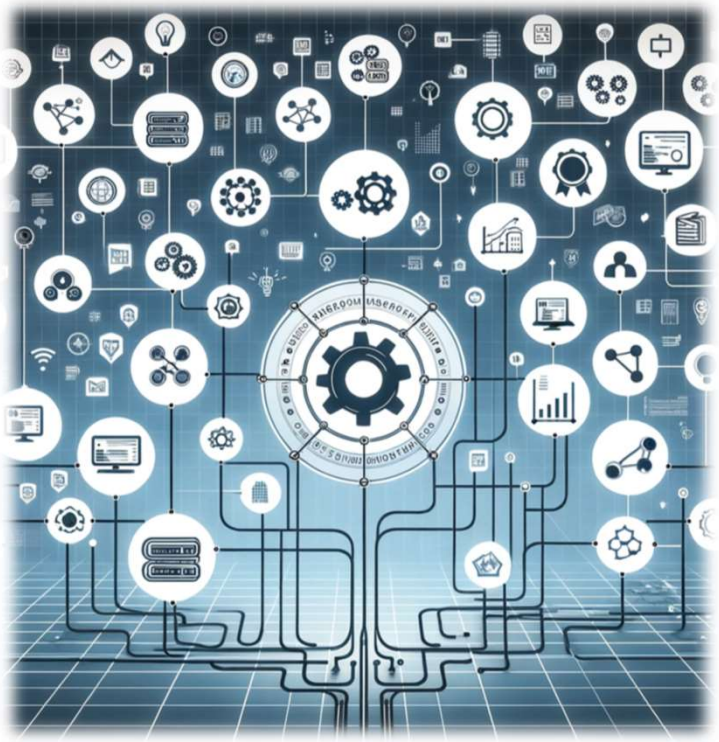

Köszönetnyílvánítás

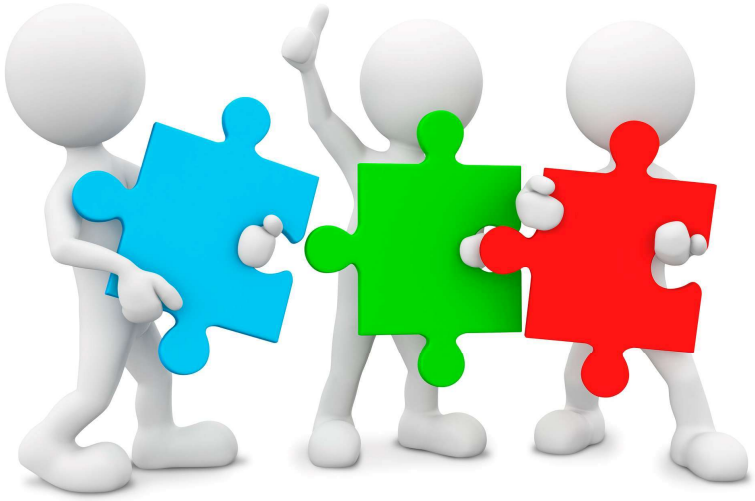

- Héberger Károly
- Bajusz Dávid
- Keserű György Miklós
- Klébert Szilvia
- Tátraaljai Dóra
- László Krisztina
- Várdai Róbert
- Plazmakémiai Kutatócsoport

- OTKA K134260
- A Bolyai János Kutatási Ösztöndíj támogatásával készült.
- AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTÉRIUM ÚNKP-23-5 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

Új Nemzeti Kiválóság Program

Köszönöm a figyelmet!

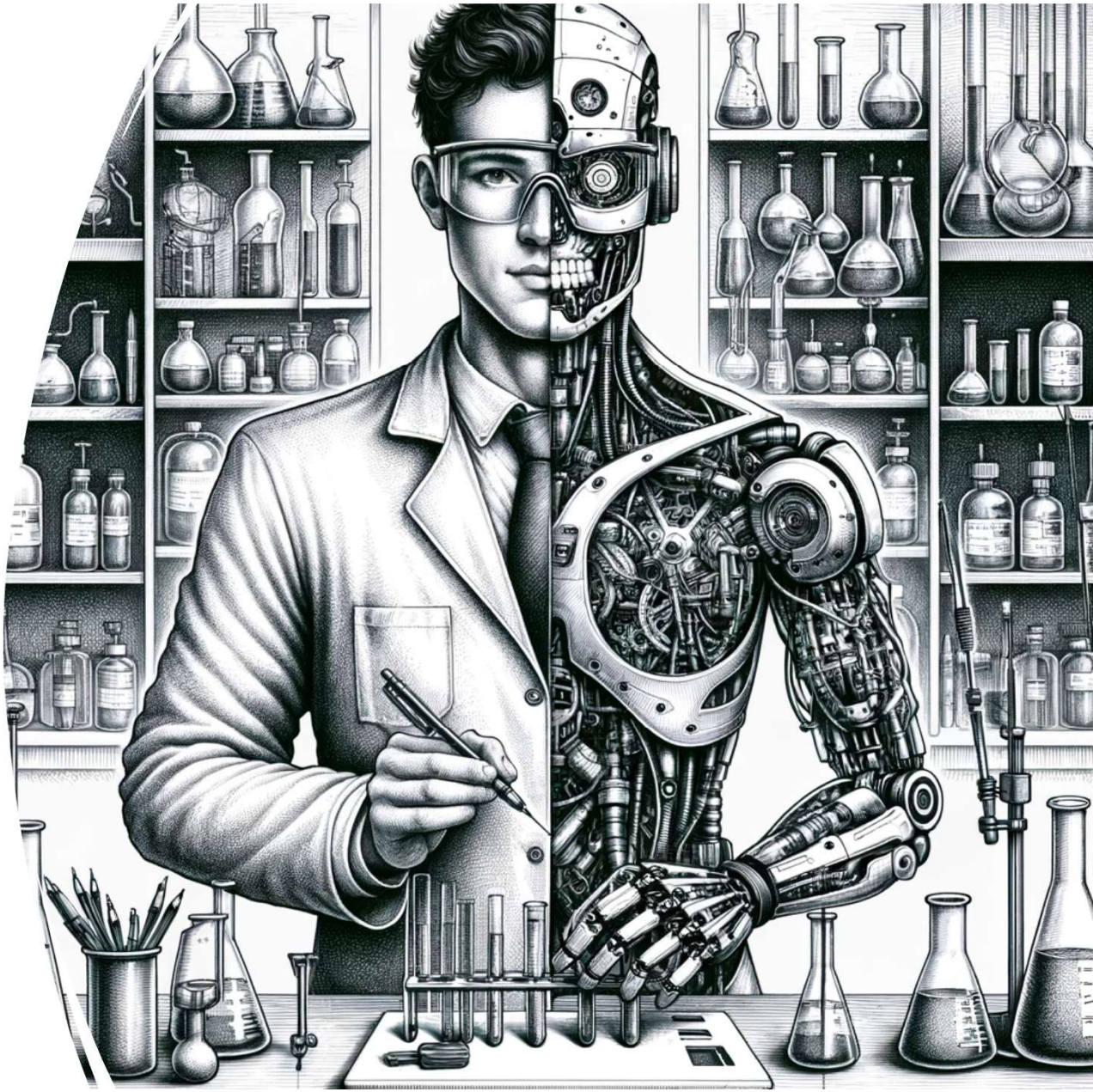

„Draw me a half robot half human chemist in pen draw style”